

Kotva naděje

Kazatel je v nebezpečí kázat především jiným. Protože zná alespoň trochu chyby těch druhých a snaží se jim pomoci vhodným způsobem, alespoň podle něho vhodným, mluví jim do duše. Mluví pak ve druhé osobě množného čísla. **Vy** byste měli udělat... I kdyby byl opatrný a mluvil v první osobě množného čísla, říkal **My**, ale při tom myslel na ty druhé, tak stejně prohrál. To se nedělá. Příjemci kázání jsme opravdu my všichni. Jsme v jedné řadě. Kazatelé i posluchači.

Tady se kazatel listu Hebrejům přepnul ze způsobu vyjadřování v první kapitole, který byl spíše učitelství. Popisoval v něm krátkými citáty Ježíšův vztah k Bohu a naopak. Kazatel se tedy přeladil do módu podpory a povzbuzení. Stal se jedním z těch, kterým káže. Dává svým posluchačům vydechnout, protože v další části druhé kapitoly dopisu opět najede na styl skládání kostiček ve stavebnici a nebo ke stavbě zdí našeho domu. To zase představí toho, jenž převyšuje anděly svým jménem, Ježíše, ve vztahu k lidem, ke svým bratřím.

Jedna věc nám zůstává v prvních čtyřech verších tématicky stejná jako v minulé části. Propisují se nám do začátku druhé kapitoly zase ti andělé. Ale po pořádku:

Když apoštol píše: „**Proto se tím více musíme držet toho, co jsme slyšeli, abychom nebyli strženi proudem.**“ (2:1) zavzpomínáme rychle na to, co jsme slyšeli v první kapitole. To byl přece pokus zmínkami o výlučnosti Ježíšově, který je více, než anděl. Přesahuje je už svým jménem, které nese jako Mesiáš, jako prvorozený, jako Pán a Bůh.

Ale kazatel nemyslí jen na to, co před chvílí kázal on. To by byl hodně soběstředný. V konci prvního století se stavělo především na ústní tradici těch, kteří Ježíše zažili, byla to zcela osobní svědectví, na kterých stála víra tehdejších lidí.

Vykladači si všimli, že autor listu Hebrejům rád při argumentaci používá výrazy spojené s činností lodníků v přístavu. Tehdejší galéry neměly nastavitelné směrové lodní šrouby, které dovedou velké lodě dostat pohodlně ke břehu složitými manévry. Tehdy museli lodníci prokázat velký um a zručnost, aby dovedly loď k molu. Slova „musíme se pevně držet“ znamenala přivedení lodě do kotviště, tím spíše vyjádření „strženi proudem“ mířilo k bezpečnému manévrování lodí. (Ještě jednou se v dopisu objeví námořnická hantýrka v 6:19, kde bude řeč o kotvě...)¹

Ale když čtu ze začátku citovaná kazatelova slova, tak bych se hned za tím začátkem zeptal, jaký proud by nás suchozemce mohl strhnout? Je to proud bezmocného zoufalství? Něco, co pramení z nás a z našeho pochopení současnosti? Nebo naopak strhující proud informací zvenčí? Taková litomyšlská povodeň, která se sveze bláto z kopců do údolí, ba přímo na náměstí? Je to proud lidí, kteří se snaží vstoupit do našeho povědomí, vzít ideály a srovnat nás do nějaké lajny? Bud' mezi všechny rozumáře a nebo mezi všechny, kteří stojí na iluzích? Myslím, že je dobré se ptát i osobně. Proudů je skutečně hodně.

Ale v souvislosti s hebrejskými posluchači kázání, které máme v tomto dopisu, a v souvislosti s předchozím a následujícím textem musíme zůstat u všech proudů, které cloumaly s Izraelem na cestě z Egypta, na cestě ke svobodě - a byly mu dosud velice blízké. Měl je takřka v národním profilu či jak my nepřesně říkáme v genetickém kódu. Je to proud těch, kteří se vrhli na Mojžíše před přechodem moře na cestě z Egypta. Za nimi faraó, před nimi voda a oni zle nadávali Mojžíšovi, že je vyvedl na poušť (Exodus 14:11n), Je to proud těch, kteří chtěli vodu a nevěděli jak jinak se k ní dostat, než rvát na Mojžíše (15:24) a taky ti, co v proudu vzpomínek vyžadovali nějaké maso. A tady zacitují: „**Celá pospolitost Izraelců na poušti opět reptala proti Mojžíšovi a Áronovi. Izraelci jim vyčítali: „Kéž bychom byli zemřeli Hospodinovou rukou v egyptské zemi, když jsme sedávali nad hrnci masa, když jsme jídávali chléb do sytosti. Vždyť jste nás vyvedli na tuto poušť, jen abyste celé toto shromáždění umořili hladem.**“ (16:2nn). Taky myslíte na ty, kteří si vymohli zlaté tele (32:1n), a další proudy nespokojenosti, včetně toho zásadního - odmítnutí celé pospolitosti Izraele překročit hranice zaslíbené země. Báli se obrů, starověkých obrněných vozů, hradeb a počtu Kenaánců. Ochotu vstoupit do Země zaslíbené prokázali jen Jozue a Kálef (Numeri 14). A

¹ List Židům, Jaroslav Brož, CBS a Česká biblická společnost, Praha 2017, str. 40

jen oni vešli. Ostatní z toho proudu reptáků pomřeli na poušti během těch čtyřiceti let putování... Jen jejich děti a s nimi Jozue a Kálef. Nikdo jiný nevešel.

A všechny tyhle proudy jsou nebezpečím nás všech. Jsou to někdy spodní proudy či náhlé záplavy. A co s nimi dělat? Jak se bránit? Každopádně ta nejlepší prevence - podle kazatele v dopisu Hebrejům - je pohled k tomu, který vládne, je to Mesiáš, je to Pán a Bůh. Je to ten prvorozený z těch, kteří se spolu s ním znovu narodili pro nový život.

Teď se chvilku věnujme textu, který následuje: „**Jestliže už slovo zákona, které vyslovili andělé, bylo pevné a každý přestupek i každá neposlušnost došla spravedlivé odplaty...**“ (Hebrejům 2:2) Jací andělé vyslovili zákon? Je tím andělem Mojžíš? Možná. Ale spíše je to tak, že darování zákona na Sinaji doprovázel servis andělů. Štěpán, zase jiný kazatel z knihy Skutků, říká ve svém kázání židům: „**Přijali jste Boží zákon z rukou andělů, ale sami jste jej nezachovali!**“ (7:53)² Tohle kázání bylo jeho poslední, pak jej zabili. A vycházel při tom stejně jako pisatel dopisu Hebrejům z řeckého překladu Staré smlouvy, ze Septuaginty, která četla v Deuteronomiu 33:3 tato slova: „**Hospodin přišel ze Sínaje, jako slunce jim vzešel ze Seíru, zaskvěl se z hory Páranu, přišel s desetitisíci svatými anděly, po jeho pravici jim z ohně vzešel Zákon.**“ Hebrejská Bible, z níž se především překládá náš národní text, o andělech neví. Židovská tradice s nimi počítá a tak se to vepsalo do Septuaginty jako fakt a zmiňuje to i náš oddíl listu Hebrejům. Tohle je příklad zpětného propsání textu, které známe i odjinud. Zní to až nepatřičně: Novozákoní autoři nevěděli tolik, co my. Novozákoní autoři zůstali v mezích své doby a tradic, které znali oni i jejich adresáti. Proto si dnes dovolujeme ten luxus a čteme i vykládáme Bibli kriticky.

Ale ať tomu Hebrejové věří jakkoliv, my víme, že slavné spasení první zvěstoval Pán a není dobré se nechat strhnout žádnými proudy nevěry. Rečnickou otázkou to říká autor dopisu Hebrejům těmito slovy: „**Jak bychom mohli uniknout my, pohrdneme-li tak slavným spasením? První je zvěstoval sám Pán, a ti, kdo uslyšeli, dosvědčili toto spasení i nám**“ (Hebrejům 2:3) O co víc je Pán, než andělé! A tady k Pánovi přibývají také svědkové víry, kteří zvěstovali jeho vzkříšení. Pán sám je tím začátkem, on je *arché*, jak Řekové říkali začátku (A užívá to nejen náš text z listu Hebrejům, ale i Markovo evangelium 1:1) a svědkové Ježíšova vzkříšení byli pokračovateli po tom Ježíšově začátku. On sám, autor dopisu, má potvrzení také z druhé ruky, mezi ním a Pánem jsou prostředníci. A vyznívá z toho jasně: Autor dopisu Pána Ježíše neslyšel a neviděl, ale má svědectví těch svědků za věrohodné a dobré.

Když autor dopisu píše: „**Bůh potvrdoval jejich svědectví znameními, divy i rozličnými projevy své moci a rozdělením Ducha svatého podle své vůle.**“ (2:4) nevynikne nám to, co je v řečtině, ze které překládáme texty Nové smlouvy. Je tam jakási poetická metrika, slabiky v jednotlivých strofách se střídají v počtu 10-8-8-10-8 a ty osmičky končí slabikou, jež se rýmuje. Znělo to libozvučně.³ Znělo to vítězně a naprosto jistě. Není o čem přemýšlet. Něco jako verše z Vodníka: „Vyvalily se vlny zdola, roztáhly se v širá kola; a na topole podle skal zelený mužík zatleskal...“

Proč je to tak poeticky napsáno? Pro takové krasotinky k tomu? Pán Bůh svědectví evangelia potvrdoval a potvrdovat bude, tak to měli slyšet tehdejší adresáti dopisu. Neměli se bát, nikdy nebudou na svou víru sami. Hodně často přemýšlíme o tom, jak se Pán Bůh přiznává k naší práci, připadáme si jako mrzáci, bez vlivu a zbyteční. V utrpení neplodní a nepoužitelní. Jsme schopni nalezt kdekomu a odposlechnout nějakou hloupost, jen abychom nějaký div a znamení viděli a mohli si potvrdit svoje představy o vlivu a moci evangelia. A co když to není naše starost! Zcela určitě se o to nestaral pisatel dopisu Hebrejům, jemu bylo jasné, že svědectví o spáse Bůh podpoří a tak povzbuzoval pronásledováním a utrpením zkoušené adresáty, kteří se topili v nejistotách.

To svědectví je vnější „znamení, divy a rozličné projevy jeho moci“ i vnitřní, to jsou ta „rozdělení Ducha svatého podle své (Boží) vůle“. To obojí je k dobru prvním posluchačům toho kázání. A je

² Aby toho nebylo moc najednou, je to i v dopisu Galatským 3:19 takto: „Jak je to potom se zákonem? Byl přidán kvůli proviněním jen do doby, než přijde ten zaslíbený potomek; byl vyhlášen anděly a svěren lidskému prostředníku.“ Je to už podruhé, co se dozvídáme něco, co přímo ve Staré smlouvě není... Poprvé to byl „Bůh Bohu“

³ List Židům, Jaroslav Brož, CBS a Česká biblická společnost, Praha 2017, str. 39

to k užitku i nám, protože i my máme zprostředkovanou zvěst a také spoléháme na moc Ducha svatého - vnější potvrzení - i vnitřní dosvědčování. Věřte tomu!